

Parlament České republiky
POSLANECKÁ SNĚMOVNA
2022
9. volební období

45.

USNESENÍ
výboru pro evropské záležitosti
z 8. schůze
ze dne 30. března 2022

ke sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů o Evropském prohlášení o digitálních právech a zásadách pro digitální dekádu /kód Rady 5781/22, KOM(2022) 27 v konečném znění/

k evropskému prohlášení o digitálních právech a zásadách pro digitální dekádu /kód Rady 5783/22, KOM(2022) 28 v konečném znění/

Výbor pro evropské záležitosti Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR po vyslechnutí informace náměstka ministra pro místní rozvoj Ondřeje Profanta, po vyslechnutí zpravodajské zprávy posl. Pavla Staňka a po rozpravě

1. p r o j e d n a l tyto dokumenty;

2. b e r e n a v ě d o m í a p o d p o r u j e rámcové pozice vlády ČR k těmto dokumentům.

Jaroslav Bžoch v. r.
ověřovatel

Pavel Staněk v. r.
zpravodaj

Ondřej Benešík v. r.
předseda

Evropské prohlášení o digitálních právech a zásadách pro digitální dekádu

Informační podklad ke sdělení o Evropském prohlášení o digitálních právech a zásadách pro digitální dekádu a k Evropskému prohlášení o digitálních právech a zásadách pro digitální dekádu

SDĚLENÍ

Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů o Evropském prohlášení o digitálních právech a zásadách pro digitální dekádu
COM(2022) 27 final, kód Rady 5781/22

PROHLÁŠENÍ

Evropské prohlášení o digitálních právech a zásadách pro digitální dekádu
COM(2022) 28 final, kód Rady 5783/22

- **Právní základ:**
Dokumenty informační povahy.
- **Datum zaslání Poslanecké sněmovně prostřednictvím VEZ:**
2. 2. 2022
- **Datum projednání ve VEZ:**
23. 2. 2022 (1. kolo)
- **Procedura:**
Není projednáváno legislativním postupem, jedná se o dokumenty nelegislativní povahy, které nepodléhají schválení v Radě a Evropském parlamentu. Procedura je ukončena jejich přijetím a předložením těmto institucím.

- **Předběžné stanovisko vlády (dle § 109a odst. 1 jednacího řádu PS):**

Datované dnem 17. 2. 2022, doručené do výboru pro evropské záležitosti dne 28. 1. 2022 prostřednictvím systému ISAP.

- **Hodnocení z hlediska principu subsidiarity:**

Hodnocení z hlediska principu subsidiarity se neuplatní, jedná se o dokumenty informační povahy.

- **Odůvodnění a předmět:**

Dne 26. ledna 2022 navrhla Evropská komise interinstitucionální [Evropské prohlášení o digitálních právech a zásadách pro digitální dekádu](#) (dále jen „Prohlášení“).

Předmětem Prohlášení je soubor digitálních práv a zásad, který má doplnit práva zakotvená v Listině základních práv Evropské Unie a v právních předpisech o ochraně údajů a soukromí. Pro oblast digitálních práv má sloužit veřejnosti jako referenční rámec a zároveň poskytnout základní pokyny členským státům EU a podnikům pro vytváření bezpečného, inkluzivního a otevřeného digitálního prostředí a pro jejich zacházení s novými technologiemi. **Cílem je pomoci všem v EU co nejlépe využít digitální transformace.** Jedná se o tato práva a zásady:

1. Lidé a jejich práva jsou stěžejním kritériem digitální transformace.
2. Podporuje se solidarita a začleňování.
3. V online prostředí musí být zajištěna svoboda volby.
4. Podporuje se účast v digitálním veřejném prostoru.
5. Zvyšuje se bezpečnost, zabezpečení a posiluje postavení jednotlivce.
6. Podporuje se udržitelnost digitální budoucnosti.

Prohlášení má podobu společného slavnostního prohlášení Evropského parlamentu, Rady a Komise, jehož podpis je plánován na léto 2022. Zároveň s Prohlášením Komise vydala [sdělení o Evropském prohlášení o digitálních právech a zásadách pro digitální dekádu](#) (dále jen „sdělení“), v němž blíže vysvětluje souvislosti Prohlášení a nastiňuje další postup týkající se monitorování opatření a činností.

Již ve [sdělení Komise „Digitální kompas 2030: Evropské pojetí digitální dekády“](#) zveřejněném v březnu 2021 bylo zdůrazněno, že je důležité stanovit ucelený soubor digitálních zásad a práv prostřednictvím interinstitucionálního prohlášení Evropské komise, Evropského parlamentu a Rady na základě návrhu Evropské komise.

Předsedkyně Evropské komise Ursula von der Leyenová ve svém [projevu](#) v portugalském Sines na konferenci „Leading the Digital Decade“ v červnu 2021 se také zmínila o digitálních zásadách, když uvedla, že: „*Věříme v digitální transformaci zaměřenou na člověka. Jde o to, kým jako Evropané chceme být. Abychom to lépe vyjádřili, zformulujeme soubor digitálních zásad.... Tyto důležité zásady doplní zákonná práva, která již nyní Evropany na internetu chrání, například ochranu osobních údajů či svobodu projevu.*“

Prohlášení rovněž navazuje na návrh [rozhodnutí „Cesta k digitální dekádě“](#), který Komise představila v září 2021, a jenž stanovil konkrétní digitální cíle založené na čtyřech základních bodech – digitální dovednosti, digitální infrastruktura, digitalizaci podniků a digitalizaci veřejných služeb.

Podle Evropské komise mají zásady platit nejen pro veřejnost, členské státy EU a podniky, ale i pro tvůrce politik a orgány Evropské unie vůči jejich partnerům a v rámci mezinárodních organizací. Cílem je zajistit, aby hodnoty Unie a práva a svobody jednotlivců zaručené právem Unie byly dodržovány a posilovány jak v off-line, tak v on-line prostředí.

Vzhledem k tomu, že Prohlášení má politickou povahu, nejsou všechny zásady přímo vymahatelné a je třeba je vykládat ve spojení s právními akty a nástroji Evropské unie. Některé již jsou stanoveny v právních předpisech, některé mohou vyžadovat přijetí dalších kroků.

Poznámka Parlamentního institutu:

Výbor pro evropské záležitosti PS PČR se zabýval sdělením Komise „Digitální kompas 2030: evropské pojetí digitální dekády“ dne 21. 5. 2021 a schválil svým usnesením č. 466 rámcovou pozici vlády a v rámci politického dialogu poukázal na možná negativa spojená s digitalizací.

- **Obsah a dopad:**

Sdělení Komise o Evropském prohlášení o digitálních právech a zásadách pro digitální dekádu

Sdělení obsahuje odůvodnění Prohlášení, objasňuje politickou povahu prohlášení a nastiňuje návazné kroky na úrovni EU a na globální úrovni.

Komise ve sdělení uvádí, že digitální transformace přinesla nové nástroje k řešení globálních společenských problémů a ke zlepšení efektivity soukromých a veřejných služeb, usnadnila přístup ke vzdělávání a odborné přípravě a k informačním zdrojům a otevřela nové prostory pro veřejnou diskusi. Tím podle Komise posílila svobodu a vytvořila nové příležitosti pro občany, pracující a spotřebitele i pro podniky.

Pandemie covidu-19 na jedné straně urychlila digitální transformaci, na druhé straně však prohloubila digitální propast mezi oblastmi i mezi těmi, kteří mají možnost využívat vylepšeného, přístupného, interoperabilního a bezpečného digitálního prostředí, a těmi, kdo tuto možnost nemají. Rovněž přinesla nežádoucí rizika pro občany, demokratické hodnoty, bezpečnost a základy společnosti. Těmito riziky jsou zejména porušení ochrany soukromí a ochrany osobních údajů, šíření nedovoleného a škodlivého obsahu a nebezpečných produktů, jakož i dezinformace, kybernetická trestná činnost a útoky, vykořisťování a zneužívání lidských bytostí, včetně dětí, hromadné sledování, algoritmická zkreslení, která brání spravedlivému a nediskriminačnímu přístupu k informacím a demokratické diskusi, či dokonce přímá cenzura.

Ve sdělení o digitálním kompasu, které určilo vizi a směry digitální transformace Evropy do roku 2030, Komise stanovila za cíl posílení postavení občanů a inovativních podniků v rámci inkluzivní, prosperující a udržitelné digitální společnosti zaměřené na člověka. V programu „Cesta k digitální dekáde“ Komise následně upřesnila, že by se tohoto cíle mělo dosáhnout rozšířením vysoce výkonného širokopásmového přístupu pro všechny občany, rozvojem digitálních dovedností a kompetencí pracovníků, digitalizací podniků a veřejných služeb a zefektivněním veřejných služeb. Rovněž zdůraznila důležitost bezpečného kybernetického prostoru zvyšujícího důvěru v digitální nástroje a služby, zachování svobody projevu a informací, jakož i využití síly technologií k přijetí opatření v oblasti životního prostředí. Tento program se také zabýval monitorováním způsobu uvádění digitálních zásad do praxe. Členskými státy uložit, aby včas předaly Komisi informace potřebné pro účinné sledování pokroku dosaženého v opatřeních přijatých v návaznosti na zásady zakotvené v Prohlášení. Komisi byla stanovena povinnost zhodnotit provádění digitálních zásad ve své výroční zprávě o stavu digitální dekády.

Sdělení Komise k Prohlášení dále nastiňuje další postup týkající se monitorování opatření a činností, jimiž má být Prohlášení uváděno do praxe. Zejména má být prohloubena spolupráce s členskými státy a dalšími subjekty na tvorbě pravidel, jejich provádění a uplatňování a sdílení osvědčených postupů. Dále je zdůrazněna potřebnost užšího a pravidelnějšího dialogu s členskými státy ve vztahu k přijetí a provedení právních nástrojů Evropské unie ve vnitrostátním právu, jakož i zlepšení kvality

jejich provádění. Komise bude současně také každoročně monitorovat následná opatření v členských státech prostřednictvím Eurobarometru.

Evropské prohlášení o digitálních právech a zásadách pro digitální dekádu

Prohlášení je uvozeno preambulí, vypočítávající důvody a cíle Prohlášení, a následuje šest kapitol, z nichž každá deklaruje určité právo a zároveň stanoví závazky, jež mají toto právo garantovat.

Kapitola I: Občané jako středobod digitální transformace

Je důležité, aby technologie byly pro jednotlivce přínosem a pomáhaly, a to při zajištění bezpečnosti a dodržování jejich základních práv. V tomto ohledu jsou deklarovány závazky posílit demokratický rámec pro digitální transformaci, aby hodnoty a práva byly dodržovány v on-line prostředí i mimo něj, podporovat odpovědná a důsledná opatření usilující o bezpečné a zabezpečené digitální prostředí a aktivně propagovat tuto vizi.

Kapitola II: Solidarita a inkluzivnost

Každý by měl mít přístup k technologiím, jejichž cílem je občany sjednocovat, a nikoli rozdělovat. Pokud jde o závazky, v rámci technologických řešení by měla být dodržována práva jednotlivců, umožněn jejich výkon a podporována inkluzivnost. Digitální transformace by neměla opomíjet seniory, osoby se zdravotním postižením či jiné zranitelné osoby a měl by být stanoven vhodný rámec pro převzetí sociální odpovědnosti účastníků trhu.

Konektivita: Každý by měl mít přístup k cenově dostupné a vysokorychlostní digitální konektivě, přičemž se deklaruje závazek, že přístup ke špičkové konektivě pro každého by měl být zajištěn bez ohledu na to, kde žije a jaké má příjmy. Dalším závazkem je ochrana neutrálního a otevřeného internetu, na němž obsah, služby a aplikace nejsou neodůvodněně blokovány nebo není uměle snižována jejich kvalita.

Digitální vzdělávání a dovednosti: Každý má právo na vzdělávání, odbornou přípravu a celoživotní učení a měl by mít možnost získat všechny základní i pokročilé digitální dovednosti. Pro zajištění tohoto práva se strany zavazují k propagaci a podpoře vybavení vzdělávacích a odborných institucí digitální konektivitou, infrastrukturou a nástroji, podpoře žáků a učitelů k získání a sídlení všech nezbytných digitálních dovedností a kompetencí, jakož i ke zvyšování kvalifikace a rekvalifikace v souvislosti s digitalizací práce.

Pracovní podmínky: Každý má právo na spravedlivé, zdravé a bezpečné pracovní podmínky a náležitou ochranu v digitálním prostředí stejně jako na pracovišti bez ohledu na zaměstnanecký status a druh či délku pracovního poměru. Závazek představuje zajištění možnosti odpojení a využívání záruk rovnováhy mezi pracovním a soukromým životem.

Digitální veřejné on-line služby: Každý by měl mít v celé Unii přístup ke všem klíčovým veřejným on-line službám a nemělo by po něm být požadováno, aby poskytoval údaje častěji, než je nezbytné. Závazky spočívají v zajištění dostupné, bezpečné a důvěryhodné digitální identity, zajištění široké dostupnosti a možnosti opakovaného použití informací státní správy a usnadnění a podpoře bezproblémového, bezpečného a interoperabilního přístupu k digitálním zdravotnickým a pečovatelským službám, včetně zdravotních záznamů.

Kapitola III: Svoboda volby

Interakce s algoritmy a systémy umělé inteligence

Každý by měl mít možnost využívat výhod umělé inteligence a v digitálním prostředí činit vlastní informovaná rozhodnutí, přičemž bude chráněn před riziky a újmami, pokud jde o zdraví, bezpečí a základní práva. Závazky, které jsou uváděny v této souvislosti, jsou zajištění transparentnosti při

používání algoritmů a umělé inteligence, zabránění nezákonné diskriminaci a umožnění lidského dohledu nad výstupy, zajištění, aby nebyla předurčována volba občanů, pokud jde o zdraví, vzdělávání, zaměstnanost a soukromý život, a byly poskytnuty záruky bezpečného používání a dodržování základních práv občanů.

Spravedlivé on-line prostředí

Každý by měl mít možnost si na základě objektivních, transparentních a spolehlivých informací svobodně vybrat, které on-line služby bude využívat, a mít možnost spravedlivě soutěžit a inovovat. V této souvislosti je deklarován závazek zajistit bezpečné, zabezpečené a spravedlivé on-line prostředí, v němž jsou chráněna základní práva a vymezeny povinnosti platform, zejména velkých hráčů a strážců.

Kapitola IV: Zapojení se do digitálního veřejného prostoru

Každý by měl mít přístup k důvěryhodnému, rozmanitému a mnohojazyčnému on-line prostředí. Zdůrazňuje se svoboda projevu, právo na informace o vlastnictví nebo ovládajících osobách médií, úloha on-line platform při podpoře svobodné demokratické on-line diskuze a zmírnění rizik s tím spojených. Deklarované závazky spočívají v podpoře rozvoje a co nejlepším využívání digitálních technologií, ochraně základních práv on-line, zejména svobody projevu a informací, přijetí opatření k řešení všech forem nezákonného obsahu, a to s ohledem na škody a při respektování práva na svobodu projevu a bez stanovení povinností v oblasti dohledu, jakož i vytvoření on-line prostředí, v němž bude poskytována ochrana před dezinformacemi a jinými formami škodlivého obsahu.

Kapitola V: Bezpečnost, ochrana a posílení postavení

Chráněné, bezpečné a zabezpečené on-line prostředí

Každý by měl mít přístup k digitálním technologiím, produktům a službám, které jsou bezpečné, zabezpečené a jsou koncipovány tak, aby chránily soukromí. Je zde deklarován závazek ochrany před kyberkriminalitou, ochrany digitální identity a boje proti těm, kdo se snaží oslabit bezpečnost na internetu a integritu on-line a kteří propagují násilí a nenávist včetně jejich přinucení k odpovědnosti.

Soukromí a individuální kontrola nad údaji

Každý má právo na ochranu svých osobních údajů v on-line prostředí, zejména na kontrolu jejich využívání a sdílení, stejně jako právo na důvěrnost svých sdělení a informací ve svých elektronických zařízeních. Nikdo nesmí být vystaven nezákonnému on-line sledování nebo odposlechu. Každý by měl mít možnost určit svůj digitální odkaz a rozhodnout, co se po jeho smrti stane s veřejně dostupnými informacemi, které se k němu vztahují. Závazek spočívá v zajištění možnosti snadného přesunu osobních údajů mezi různými digitálními službami.

Děti a mladí lidé by měli být na internetu chráněni a jejich postavení by mělo být posíleno

Děti a mladí lidé by měli mít možnost se v online prostředí bezpečně a informovaně rozhodovat a projevat svou tvořivost. Důležitá je také ochrana dětí před všemi trestnými činy páchanými prostřednictvím digitálních technologií nebo trestnými činy, jejichž páchaní tyto technologie usnadňují. Prohlášení zavazuje k propagaci pozitivního, věkově přiměřeného digitálního prostředí, poskytování příležitostí k osvojení dovedností a kompetencí k aktivní a bezpečné orientaci, k informovanému rozhodování, jakož i k ochraně před škodlivým a nezákonným obsahem, vykořisťováním, manipulací a zneužíváním na internetu a k prevenci trestné činnosti.

Kapitola VI: Udržitelnost

Tato zásada zdůrazňuje, že digitální produkty a služby by měly být navrhovány, produkovány, používány, likvidovány a recyklovány způsobem, který minimalizuje jejich negativní dopad na životní

prostředí a společnost. Každý by přitom měl mít přístup k přesným, snadno srozumitelným informacím o dopadu digitálních produktů a služeb na životní prostředí a jejich spotřebě energie, aby se mohl zodpovědně rozhodovat. V této souvislosti je činěn závazek podpory udržitelných digitálních technologií s minimálním dopadem na životní prostředí a na společnost, jakož i digitálních řešení s pozitivním dopadem na životní prostředí a klima.

- **Stanovisko vlády ČR:**

Vláda v obecné rovině vítá navržené zásady, jejichž formulování je důležité pro další postup v technologickém rozvoji. Zásadní je nastavení funkčního a flexibilního právního, finančního a institucionálního rámce. Proto je důležité zapojit do vytváření spolehlivého a bezpečného digitálního ekosystému všechny relevantní aktéry z veřejné a soukromé sféry, včetně malých a středních podniků. Oceňuje se také mezinárodní kontext deklarace a je vyjádřen souhlas s tím, že digitální zásady založené na evropských hodnotách a zájmech je třeba prosazovat i v jednání s našimi partnery, jak v bilaterálních, tak multilaterálních vztazích. Naopak se vláda důsledně vymezuje vůči digitálnímu protekcionismu a apeluje na posilování vztahů se strategickými partnery, jako jsou např. USA nebo Japonsko.

- **Předpokládaný harmonogram projednávání v orgánech EU:**

K přijetí navrhovaného nařízení je vyžadováno, aby se Evropský parlament a Rada shodli na jeho znění.

V Evropském parlamentu je výborem odpovědným za projednání návrhu výbor pro občanské svobody, spravedlnost a vnitřní věci (LIBE). O stanovisko k návrhu byly také požádány další výbory, konkrétně výbor Evropského parlamentu pro práva žen a rovnost pohlaví (FEMM), výbor pro životní prostředí, veřejné zdraví a bezpečnost potravin (ENVI), výbor pro průmysl, výzkum a energetiku (ITRE), výbor pro vnitřní trh a ochranu spotřebitelů (IMCO), výbor pro kulturu a vzdělávání (CULT), výbor pro právní záležitosti (JURI) a výbor pro zaměstnanost a sociální věci (EMPL).

V Radě se návrhem zabývají její přípravné orgány.

Ve spolupráci se zpravodajem výboru pro evropské záležitosti Pavlem Staňkem zpracovala Andrea Pokorná, odborná konzultantka Parlamentního institutu Kanceláře PS PČR.